

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та їхніх дітей для здобуття професійно-технічної та вищої освіти від 27 лютого 2018 р. № 2300-VIII // Офіційний вісник України. 2018. № 26. Стор. 9. Ст. 928.
7. Мельничук О., Чернищук Н. Забезпечення освітньої діяльності в умовах проведення антитерористичної операції на сході України // Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 26. Збірник наукових праць / за заг. ред. проф. О. А. Мельничука. – Вінниця : ФОП Корзун Д. Ю., 2018. С. 132-138.

Морозова О. О.
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри правознавства
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

Морозова В. О.
аспірантка кафедри галузевих юридичних дисциплін
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

ВПЛИВ ОСВІТИ НА ПРОЦЕС ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Питання політичної соціалізації молоді – це теоретична і практична проблема, пов'язана з вирішенням завдань демократизації суспільства, серед яких на першому місці стоїть аспект особистісного чинника. Суспільнопасивна особистість являє собою своєрідний життєвий вакуум, який у випадку стихійного заповнення може викликати непередбачені соціальні й політичні наслідки. Німецький соціолог Г. Вурцбахер висловив думку про те, що від організації процесу соціалізації залежить, чи стане людина громадянином свого суспільства чи буде його проблемою [3, с. 123].

Під політичною соціалізацією пропонується розуміти сукупність тих суспільних процесів, у результаті яких індивід приймає певну політичну роль. Політична соціалізація відбувається в багатьох сферах життя: у родині, групі ровесників, школі, політичній організації. Її інструментами є безпосередній виховний вплив, непрямий приклад, вплив політичної пропаганди й, нарешті, власний політичний досвід [1, с. 375].

Американські вчені Д. Істон та Дж. Деніс виділяють чотири найважливіші аспекти стадії політичної соціалізації [3, с. 131]: політизація, персоналізація, ідеалізація та інституціоналізація. Варто також, використовуючи порівняльний метод, звернути увагу на етапи політичної соціалізації: первинну та вторинну. Під час первинного етапу включення особи в політичний простір передбачає сприйняття досвіду і традицій в так званих екстенсивних формах, в яких отримана інформація поєднується з побутовим досвідом, прикладом діяльності старших. Вторинна політична соціалізація характеризує здатність особистості до самостійного

виробництва різноманітних цінностей, настанов і форм, а в ширшому розумінні – до створення нової індивідуальної політичної культури (субкультури). Досліджуючи питання первинної і вторинної політичної соціалізації, можна вказати на те, що рівень політичної соціалізації – величина змінна. Він детермінований значною мірою умовами соціально-політичного життя, найважливіші з яких – свобода, демократія.

Отже, процес політичної соціалізації сучасної молоді відбувається на тлі складної обстановки, яка зумовлена, з одного боку, переходом до ринкових відносин, серйозними змінами в політичній системі, а з іншого – кризою всіх сфер суспільного життя, зокрема, в освіті, що призвело, в свою чергу, до зростання соціальної напруги серед студентів. Це пояснюється скрутним матеріальним, соціальним і правовим становищем студентської молоді, а також частковим нерозумінням у суспільстві необхідності пріоритетного розвитку освіти в цілому та вищої зокрема.

Заслуговує на увагу, на нашу думку, й такий аспект досліджуваного питання, як порівняльний аналіз особливостей політичної соціалізації розвинених країн, в яких теорія та практика органічно поєднує ознаки правової і соціальної держави, досвід яких слід враховувати сьогодні, коли в Україні відбувається процес державотворення, що супроводжується формуванням нового, демократичного типу політичної культури.

Єдиною ідеологією, яка забезпечує стабільність держави та гідний рівень матеріального і духовного життя людини, є гуманістична й демократична система цінностей, що базується на політичному плюралізмі, вільній ринковій економіці та рівності громадян перед законом. Але в Україні існує глибока прірва між метою (на словах) і умовами її реалізації.

Друга проблема політичної соціалізації українського суспільства полягає у відсутності спадкоємності в передачі досвіду політичної участі й поведінки. Це виявляється в тому, що старі моделі політичної поведінки та участі, засвоєні старшим поколінням, не відповідають новим політичним реаліям, нові моделі формуються та засвоюються повільно. У цьому зв'язку слушним є зауваження польського політолога Є. Вятра, який підкреслює велике значення для розвитку демократії спадщини минулого, тобто, такого типу політичної культури, який би характеризувався взаємною терпимістю і впевненістю в тому, що переможений поважатиме демократичні правила гри [2, с. 264].

Політична соціалізація молоді з погляду досліджуваної проблеми є одним з найважливіших завдань освітніх закладів. З погляду класиків педагогічної науки, а також на думку сучасних науковців, дуже важливо пробуджувати серед молоді інтерес до зростання необхідності в політичному розвитку особистості, її самосвідомості та активному включенні в політичні процеси. Це сприятиме зростанню національної свідомості, гідності, любові до витоків національної культури, відродженню традицій попередніх поколінь серед сучасників, розвитку естетичної, моральної, правової культури, політичної культури, світогляду в цілому.

Саме процес соціалізації спрямовується на формування у дітей та молоді політичної культури і духовності, національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури.

Удосконалюючи навчально-виховний процес освітніх закладів з точки зору досліджуваної проблеми, слід звернути увагу на такі моменти: якщо молодь не цікавиться політичною соціалізацією, то у них не вихована потреба розуміти, любити й належним чином оцінювати найдосконаліші форми цього явища. Молодь завжди чекає від старших, включаючи педагогів, наставників-викладачів відповідних уроків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Бурлацкий Ф. М., Галкин А. Л.* Социология. Политика. Международные отношения. – Москва : Международные отношения, 1974.
2. *Вольтер.* Метафизический трактат // Философские сочинения. – М., 1988. – 517 с.
3. *Остапенко М. А.* Політична культура сучасної студентської молоді в Україні (на прикладі вузів м. Києва): дис. ... канд. політ. наук / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова – К., 2000.

Новакова О. В.
*доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У ХХІ СТОРІЧЧІ

Ідея суверенної державності України пройшла довгий і складний шлях. Її часова та просторова довготривалість, не дивлячись на слабкість сприятливих чинників і безліч загроз, свідчить про об'єктивно-історичне право та глибинне вкорінення в свідомості поколінь прагнення українського народу на реалізацію власної державності. Наприкінці ХХ сторіччя ця мета була досягнута у формальній площині, але досі продовжується боротьба за реалізацію та захист суверенітету, як і століття тому вимагаючи від українців жертв, втрат та величезної наснаги.

Однією з перешкод на шляху успішного соціально-політичного розвитку сучасної України виступає неефективність системи державного управління, брак системного стратегічного підходу до вирішення актуальних завдань державотворення. Ми весь час за кимось, або за чимось ідемо, будь-то Європа чи Росія, Америка чи Китай, виступаючи частиною, одним з багатьох чинників розвитку інших держав. У внутрішній політиці часто діємо за логікою пожежника, який з героїзмом, відвагою та надзусиллями намагається погасити вогонь, коли він вже палає. Така система державно-політичного управління, як наголошує професор Г. Зеленько “призвела до